

Історія

УДК 94(477.83)"18":070(438)

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.15259887>

**Парламентська діяльність Олександра Барвінського наприкінці XIX ст.
(за матеріалу часопису «Руслан»)**

Древницький Юрій Романович,

кандидат історичних наук, доцент кафедри філософії та суспільних наук,
Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира
Гнатюка, Тернопіль, Україна, <https://orcid.org/0000-0001-9257-4535>

Прийдун Степан Васильович,

кандидат історичних наук, доцент кафедри всесвітньої історії та
релігієзнавства, Тернопільський національний педагогічний університет імені
Володимира Гнатюка, м. Тернопіль, Україна,
<https://orcid.org/0000-0003-1047-312X>

Прийнято: 29.03.2025 | Опубліковано: 22.04.2025

***Анотація:** У статті досліджується парламентська діяльність Олександра Барвінського, відомого українського політика і громадського діяча, у Віденському парламенті наприкінці XIX століття. Основним джерелом для аналізу є матеріали часопису «Руслан», що відображають політичну атмосферу та події того часу.*

***Мета** дослідження полягає в глибокому аналізі політичної діяльності Олександра Барвінського, його законодавчих ініціатив та виступів у Віденському парламенті. Автори акцентують увагу на ключових аспектах*

діяльності О. Барвінського, які включають захист прав українців, розвиток освіти і культури, а також підтримку соціально-економічних реформ. Дослідження розкриває важливість його внеску у зміцнення української національної свідомості та політичної культури.

Методи. У дослідженні застосовано методи історико-політичного аналізу, контент-аналізу публікацій часопису «Руслан», порівняльно-історичний метод, а також елементи дискурс-аналізу для вивчення риторики Барвінського та її сприйняття в українському середовищі.

Результати. З'ясовано, що Олександр Барвінський як представник поміркованої народовської течії прагнув поєднати лояльність до австрійської держави з поступовим здобуттям прав для українців у Галичині. На шпальтах «Руслана» систематично висвітлювалася його парламентська діяльність, акценти якої зосереджувалися на захисті українських освітніх, культурних та політичних прав. Публікації демонструють його роль у формуванні української парламентської стратегії в умовах багатонаціонального середовища імперії.

Висновки. Барвінський постав у публіцистиці «Руслана» як послідовний і конструктивний політик, що намагався гармонізувати відносини між українцями та австрійською владою, водночас виборюючи національні інтереси свого народу. Його парламентська діяльність засвідчила важливість участі українських представників у легітимних політичних структурах імперії для захисту етнонаціональних прав.

Ключові слова: Олександр Барвінський, парламентська діяльність, Віденський парламент, часопис «Руслан», Австро-Угорщина.

**Parliamentary activity of Oleksandr Barvinskyi at the end of the 19th century.
(based on material from the newspaper «Ruslan»)**

Yuriy Drevnitskyi,

PhD in History, Associate Professor of the Department of Philosophy and Social
Science Ternopil Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University,
Ternopil, Ukraine, <https://orcid.org/0000-0001-9257-4535>

Stepan Pryidun,

PhD in History, Associate Professor of the Department of World History and
Religious Studies, Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University,
Ternopil, Ukraine, <https://orcid.org/0000-0003-1047-312X>

***Abstract:** The article examines the parliamentary activity of Oleksandr Barvinskyi, a famous Ukrainian politician and public figure, in the Vienna Parliament at the end of the 19th century. The main source for the analysis is the materials of the newspaper "Ruslan", which reflect the political atmosphere and events of that time.*

The purpose of the research is an in-depth analysis of the political activity of Oleksandr Barvinskyi, his legislative initiatives and speeches in the Vienna Parliament. The authors emphasize the key aspects of Barvinskyi's activities, which include the protection of the rights of Ukrainians, the development of education and culture, as well as the support of socio-economic reforms. The study reveals the importance of his contribution to the strengthening of Ukrainian national consciousness and political culture.

***Methods.** The study employs methods of historical-political analysis, content analysis of the Ruslan newspaper publications, the comparative-historical method,*

as well as elements of discourse analysis to examine Barvinskyi's rhetoric and its reception within the Ukrainian milieu.

Results. *It has been established that Oleksandr Barvinskyi, as a representative of the moderate narodovtsi movement, sought to reconcile loyalty to the Austrian state with the gradual acquisition of rights for Ukrainians in Galicia. His parliamentary activities were systematically covered in the pages of «Ruslan», with a focus on defending Ukrainian educational, cultural, and political rights. The publications highlight his role in shaping Ukrainian parliamentary strategy within the multiethnic environment of the empire.*

Conclusions. *In the public discourse of «Ruslan», Barvinskyi appears as a consistent and constructive politician who attempted to harmonize relations between Ukrainians and the Austrian authorities while advocating for the national interests of his people. His parliamentary work demonstrated the importance of Ukrainian participation in the empire's legitimate political institutions to safeguard ethnonational rights.*

Keywords: *Oleksandr Barvinskyi, parliamentary activity, Vienna Parliament, newspaper "Ruslan", Austria-Hungary.*

Постановка проблеми. Олександр Барвінський, видатний український політик, громадський діяч та вчений другої половини XIX – початку XX ст., відіграв ключову роль у формуванні української політичної думки та національної самосвідомості. Його діяльність у Віденському парламенті стала важливим етапом у боротьбі за права українського народу в Австро-Угорській імперії. У своїй парламентській роботі О. Барвінський активно відстоював інтереси українців, спрямовуючи свої зусилля на покращення соціально-економічного становища, розвиток освіти та культури.

Парламентська діяльність Олександра Барвінського у Віденському парламенті вимагає детального вивчення, оскільки вона відображає не лише

його особисті політичні погляди, але й загальні тенденції розвитку українського національного руху в той час. Дослідження цієї теми дозволяє краще зрозуміти механізми політичної боротьби українців у Австро-Угорщині та їхні досягнення в умовах складних політичних і соціальних викликів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Сучасна українська історіографія, яка розвивається після здобуття Україною незалежності, характеризується зростанням інтересу до діяльності Олександра Барвінського. Праці таких дослідників, як Г. Біндер [1], Андрій Кліш, Юрій Древницький, С. Прийдун [2], Тарас Антошевський [3], Олена Аркуша [4], Андрій Кліш [5], Роман Лехнюк [6–8], Стефанія Павлишин [9] та Ігор Чорновол [10] висвітлюють його політичну діяльність як важливу складову національного руху українців Галичини. Зазначені автори використали біографічний підхід (Аркуша, Павлишин, Чорновол) для розкриття особистості політика через політичний і публіцистичний дискурс; ідеологічно-партійний аналіз (Кліш, Лехнюк, Антошевський) для розгляду парламентської діяльності як вияву християнсько-суспільного руху; контент-аналіз публікацій у «Руслані» (Лехнюк) – використання газетного джерела як засобу дослідження парламентської діяльності; контекстуалізація в імперській політиці (Binder) – акцент на ролі Барвінського в ширших надрегіональних процесах. При цьому джерельна база, зокрема матеріали часопису «Руслан», поки що не була повною мірою використана як інструмент реконструкції його парламентської активності, що створює потенціал для подальших досліджень.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Попри наявність окремих досліджень, присвячених політичній діяльності Олександра Барвінського, значна частина його парламентської роботи в австрійському Райхсраті залишається недостатньо вивченою, особливо в контексті її висвітлення у періодиці. До цього часу бракує ґрунтовного аналізу того, як саме часопис «Руслан» інтерпретував і популяризував політичну

позицію Барвінського серед галицького українства. Недостатньо також досліджено механізми формування публічного образу політика через пресу, вплив публікацій на суспільно-політичну думку українського населення Галичини, а також роль «Руслана» у легітимації його поміркованої стратегії співпраці з австрійською владою. Відтак актуальним постає комплексне вивчення парламентської діяльності Барвінського з урахуванням медіа-репрезентації та дискурсивних практик тогочасної української преси.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Мета дослідження полягає в глибокому аналізі політичної діяльності Олександра Барвінського, його законодавчих ініціатив та виступів у Віденському парламенті. Автори акцентують увагу на ключових аспектах діяльності О. Барвінського, які включають захист прав українців, розвиток освіти і культури, а також підтримку соціально-економічних реформ. Дослідження розкриває важливість його внеску у зміцнення української національної свідомості та політичної культури.

Завдання статті:

1. Проаналізувати основні напрями парламентської діяльності Олександра Барвінського наприкінці XIX ст.
2. Дослідити зміст, риторику та ідеологічні акценти публікацій у часописі «Руслан», присвячених Барвінському.
3. Визначити роль часопису «Руслан» у формуванні громадської думки щодо політичної стратегії Барвінського.
4. Окреслити місце Барвінського в українському політичному дискурсі Галичини кінця XIX ст. на основі джерельного матеріалу «Руслана».
5. Розкрити значення медіарепазентації парламентської діяльності як чинника впливу на національну мобілізацію українського населення.

Виклад основного матеріалу дослідження. Вибори, що відбулися в Австро-Угорщині 1897 року, є значною подією в історії політичного розвитку

Центральної Європи. Вони стали наслідком політики прем'єр-міністра Австро-Угорщини К. Бадені, який мав на меті реформувати виборчу систему, щоб зменшити етнічні та соціальні конфлікти всередині монархії.

Австро-Угорщина була багатонаціональною державою з численними етнічними групами, зокрема німцями, угорцями, чехами, поляками, українцями, хорватами та іншими. Ця різноманітність породжувала постійні конфлікти щодо політичного представництва та прав кожної національної групи. К. Бадені запропонував зміни до виборчої системи, спрямовані на зменшення впливу аристократії та підвищення ролі середнього класу та робітників у політичному процесі. Ці зміни передбачали розширення виборчого права та зниження майнового цензу для участі у виборах.

Вибори 1897 р. в Австро-Угорщині проходили в складній політичній обстановці. Реформи Бадені сприяли активізації політичної активності різних соціальних і етнічних груп. Водночас ці зміни наštтовхнулися на опір консервативних сил, які вбачали в них загрозу своїм привілеям.

Незважаючи на реформи, міжнаціональні конфлікти не зникли. Навпаки, іноді вони посилювалися через конкуренцію за політичне представництво та вплив.

Під час цих виборів відбулися громадські заворушення, які проявлялися у протестах проти зловживань з боку влади. Внаслідок цих заворушень були загиблі та поранені в селах Черніїв та Давидів. У Чернієві арешти владою українських виборців призвели до ще більших заворушень, під час яких загинула одна людина. У Давидові натовп селян убив урядового комісара, після чого поліція застрелила двох селян. Через кілька днів заарештовані селяни постали перед судом у Львові, що викликало заворушення в самому місті [1, р. 227].

О. Барвінський за підтримки інших депутатів подав запит до уряду щодо цих виборів. У центрі уваги були численні випадки ув'язнення, зокрема шістьох

греко-католицьких священників, без належного повідомлення відповідних церковних органів. Це свідчить про систематичні репресії проти духовенства і селянства, які здійснювалися з порушенням закону. У багатьох районах для охорони порядку використовувалися військові частини, що призвело до значних фінансових витрат для місцевих громад. Силовики застосували зброю, що призвело до людських жертв.

Ці репресивні заходи викликали негативну реакцію серед українського населення Галичини, викликаючи національну та соціальну ворожнечу. Невиконання урядом своїх обіцянок щодо забезпечення законності під час виборів підірвало довіру до влади. Автори запиту вимагали від уряду пояснень щодо його обізнаності про ці події, їх причини та заходів, які будуть вжиті для покарання винних у зловживаннях і запобігання подібним інцидентам у майбутньому.

Цей запит свідчить про активну політичну позицію українських депутатів у Віденському парламенті, які не лише критикували дії уряду, а й вимагали конкретних кроків для виправлення ситуації [11, с. 1].

Зауважимо, що під час обговорення питання про створення слідчої комісії з перевірки виборчих зловживань стався досить цікавий інцидент. Депутат І. Дашинський образливо висловився про Олександра Барвінського, назвавши його «інкамерованим Русином» і звинувативши в причетності до насильницьких дій під час виборів у Бродівському повіті. Барвінський рішуче відповів на ці звинувачення, відстоюючи свою репутацію та політичну позицію. Він пояснив, що його поміркована політична позиція була зумовлена переконанням і спрямована на досягнення реальних благ для українського народу. О. Барвінський категорично заперечив наявність у нього чи його колег будь-яких зобов'язань перед урядом чи польськими політиками. Він також спростував заяву Дашинського про насильницькі інциденти під час виборів у Бродівському повіті, зазначивши, що інформація про трьох убитих і 15 ув'язнених була неправдивою.

Цей інцидент і реакція на нього відображають напружену політичну атмосферу в парламенті. Використання образливих термінів і необґрунтованих звинувачень свідчить про високий рівень політичної боротьби між різними групами. Відповідь Барвінського підтримали інші депутати, що свідчить про його авторитет і довіру серед колег [12, с. 2].

За результатами виборів 1897 р. до Віденського парламенту депутатами обрано шістьох представників, яких підтримував Католицький русько-народний союз: О. Барвінський, А. Вахнянин, І. Гробельський, М. Каратницький, Є. Вахнянин, І. Гробельський, М. Каратницький, Є. Мандичевський, К. Охримович. Крім того, депутатами обрані народовець Т. Окуневський, радикал Р. Ярошевич і о. Д. Танячкєвич. Для вироблення єдиного підходу в Віденському щодо уряду та інших фракцій О.Барвінський скликав усіх новообраних українських депутатів на конфіденційне засідання. Проте Д. Танячкєвич, Т. Окуневський і Р. Ярошевич на засідання не прийшли. Згодом Р. Ярошевич приєднався до польських соціалістів на чолі з І. Дашинським.

На відміну від зближення народовців з русофілами, О. Барвінський та його прибічники прагнули налагодити співпрацю з національними партіями інших слов'янських народів, що проживали в монархії Габсбургів. Слід зазначити, що ідея об'єднання слов'янських парламентарів була не новою. Ще в 1891 р. О.Барвінський думав про приєднання до фракції графа Гогенварта. Це була консервативно-клерикальна група, яка об'єднувала німецьких консерваторів, словенських, хорватських і румунських депутатів і була однією з найбільших і, отже, найвпливовіших груп у Віденському парламенті. Однак тоді ця ідея не знайшла підтримки серед українських депутатів, які вирішили створити окрему фракцію – «Руський клуб».

Важливо зазначити, що співпраця між українськими, словенськими та хорватськими політиками базувалася не на так званій «слов'янській ідеї», а

скоріше була результатом прагматичної співпраці через узгодження широких консервативних принципів між групами-учасниками та специфічними прагненнями. змінити національну та соціально-економічну ситуацію в державі.

Цю тезу підтверджують протоколи спільних підготовчих нарад до створення фракції. Співзасновники фракції під час установчих зборів чітко заявили, що ця співпраця не базується на «слов'янській спільноті», а спрямована виключно на захист національних інтересів кожного окремого народу спільними зусиллями. Для українських політиків це мало різко контрастувати з «неославізмом» русофілів.

1 квітня 1897 р. була створена парламентська фракція Слов'янський християнський народний союз (СХНС) у складі 35 депутатів. Зокрема, до складу фракції увійшли 11 хорватів, 16 словенців, 7 українців (О. Барвінський, А. Вахнянин, І. Гробельський, М. Каратницький, Е. Мандичевський, К. Охримович, І. Винницький), 1 чеська . Серед цих депутатів 12 були священиками [2].

О. Барвінський неодноразово наголошував на серйозних економічних і соціальних проблемах, з якими зіткнулося селянство Галичини наприкінці XIX ст.

Зокрема, він зазначив, що Галичина зіткнулася з особливо суворими кліматичними умовами, які спричиняли часті стихійні лиха. Це призвело до значних збитків селян, які не мали достатніх засобів для страхування від таких збитків. Закон про свободу поділу землі 1868 р. призвів до значного дроблення селянських господарств. Більшість господарств мали менше двох моргів¹ землі, що унеможливлювало ефективне землеробство. Через невеликі розміри господарств та економічні труднощі селяни не могли собі дозволити придбати

¹ Залежно від місцевості, ґрунту морг дорівнював 0,33-1,07 гектарів

худобу та сучасні сільськогосподарські знаряддя, необхідні для покращення виробництва.

О. Барвінський зазначав, що стан селянства є критичним для соціальної стабільності держави. Селяни могли стати опорою проти соціальних потрясінь, але для цього потрібна була термінова підтримка держави.

Крім того, О. Барвінський висвітлив соціально-економічні проблеми, з якими зіткнулося селянство Галичини на зламі століть. Високі податки та численні фінансові тягарі, відсутність державної підтримки під час криз, військові повинності, несправедлива кон'юнктура ринку створювали непереборні перешкоди для розвитку селянських господарств. Це призводило до постійного зубожіння селян, перешкоджало їх економічній стабільності. Він закликав до необхідності державних реформ і підтримки для забезпечення справедливіших умов для селян і сприяння їх економічному відродженню.

Підкреслювалося, що відсутність доступу до вигідних кредитів, зростання іпотечних боргів, ринкові спекуляції та внутрішні суперечки зробили сільське господарство фінансово нестабільним. Масова еміграція селян була яскравим показником їх критичного економічного становища. Для вирішення цих проблем були необхідні радикальні економічні та соціальні реформи для підтримки селян та стабілізації аграрного сектора.

Складна економічна ситуація призвела до масового невдоволення та підтримки радикальних ідей серед селян, створюючи потенційну загрозу соціальній стабільності. Щоб запобігти цьому, владі необхідно було вжити рішучих заходів щодо підтримки селянства, зокрема до надання економічної допомоги та створення сільськогосподарських спілок. Стабільність і добробут селян мали вирішальне значення для запобігання соціальних потрясінь [13, с.1].

О. Барвінський наголошував на важливості національної рівності в багатонаціональній Австрії. Він наголосив на необхідності підтримувати баланс між різними народами для забезпечення стабільності та політичного

значення Австрії в Європі. Депутат наголосив на ризиках, які можуть виникнути в разі порушення цього балансу, і закликав до впровадження закріплених у Конституції принципів національної рівноправності.

Барвінський підкреслив, що національна рівноправність мала вирішальне значення не лише з точки зору справедливості, а й для стабільності держави. Він вказав на недостатню реалізацію проголошених прав, що призвело до дискримінації національних меншин та перешкоджало їхньому розвитку. Для забезпечення національного миру та стабільності важливо справедливо застосовувати закони про рівність, що включає визнання та підтримку всіх націй у суспільному житті.

Відсутність справжньої підтримки з боку влади унеможливлювала реалізацію проголошених прав, сприяла дискримінації українців. Така ситуація вимагала негайних змін і впровадження більш ефективних заходів для забезпечення рівності, подібних до тих, що були запроваджені в інших регіонах Австро-Угорщини.

О.Барвінський наголошував на тяжкому становищі вдів і сиріт греко-католицьких священників у Галичині та Буковині та ініціював зусилля для отримання державної допомоги. Влада була готова надати підтримку, але вимагала офіційного запиту від компетентних церковних органів. Це підкреслило необхідність прискорення процесу подання офіційних запитів для забезпечення фінансової підтримки та законодавчих заходів [14, с.1–2].

Виступаючи перед бюджетною комісією 25 жовтня 1897 р., О. Барвінський відзначив недостатність державної допомоги Галичині в контексті допомоги постраждалим від повеней та інших стихійних лих. Він висловив невдоволення тим, що Галичина не згадується в законі про надання допомоги з державних коштів, незважаючи на серйозні проблеми в регіоні.

О.Барвінський підкреслив, що держава мала вирішувати ці питання не лише фінансовою допомогою, а й реалізуючи масштабні інфраструктурні

проекти, такі як регулювання річок, будівництво доріг, заліснення. Він критикував обмежений обсяг проєктів, які охоплювали лише окремі райони, тоді як інші регіони Галичини також потребували допомоги. Депутат наголосив на необхідності значних інвестицій в інфраструктуру, щоб забезпечити людей роботою та покращити загальну ситуацію в регіоні [15,с. 1–2].

Виступаючи 28 листопада 1897 р., О. Барвінський висловився за прийняття бюджету. Свою позицію він обґрунтовував тим, що необхідно підтримати обороноздатність армії, що сприяло б зміцненню монархії та збереженню загального миру. Водночас він висловлював певні вимоги й потреби, зокрема щодо селянства. Доповідач порушив важливу проблему – труднощі участі селян у військових поставках через існуючу тендерну систему. Він пропонував спростити цю систему, дозволивши виробникам продавати свої товари безпосередньо військовій адміністрації, як це зроблено в Німеччині, що мало б економічно підтримувати селянське населення. Крім того, О.Барвінський наголосив на необхідності надання відпусток під час збирання врожаю селянам, які проходять військову службу. Жнива мали для селян важливе значення, даючи їм можливість заробити на життя. Запровадження відпусток під час жнив мало допомогти селянам і зменшити економічний тиск на них.

О.Барвінський також зазначив, що дрібні промисловці продемонстрували можливість брати участь у військових роботах і запропонував розширити їх участь. Це свідчить про важливість підтримки малого бізнесу в економічній структурі держави, зокрема в контексті військових потреб.

Як представник суспільно-християнського руху О.Барвінський порушував питання щодо рівноправності греко-католиків у військовому духовенстві. Греко-католицьке духовенство мало обмежені права, що

породжувало несправедливість і невдоволення серед послідовників цього обряду. Він також наголосив на важливості не проводити контрольні збори у військових у неділю та греко-католицькі свята, оскільки це порушувало релігійні права та створює негативне враження серед населення [16, с. 1–2].

О.Барвінський торкався серйозних проблем, пов'язаних із дотриманням релігійних прав та гідності українських вояків в австро-угорській армії. Він наголосив на негативних наслідках такого поведіння, серед яких зростання самогубств і загальне невдоволення населення. Ситуація загострювалася систематичною дискримінацією греко-католицьких військових капеланів та відсутністю належного визнання їх служби. Доповідач також порушив питання щодо негативного впливу військової служби на молодь та необхідності захисту інтересів селян і ремісників [17, с. 1–2].

Виступаючи на засіданні австрійської делегації 2 грудня 1897 р. щодо бюджету Міністерства закордонних справ, О. Барвінський наголошував на важливості раціонального підходу до політичних союзів і міжнародних відносин. Він торкався питань внутрішньої та зовнішньої політики Австро-Угорщини в контексті національних справ, зокрема ставлення до слов'янських народів та їх прагнення до національно-культурного розвитку. Він стверджував, що ці прагнення не суперечать існуванню Австрії; навпаки, їх реалізація зміцнила б державу.

О.Барвінський наголосив на важливості національного розвитку слов'янських народів Австрії як засобу зміцнення держави та збереження стабільності. Він відкинув побоювання панславізму та наголосив на необхідності конституційних змін для забезпечення національної рівності.

Олександр Барвінський критично оцінював політику Росії щодо українського народу, яка гальмувала його культурно-національний розвиток. Незважаючи на це, він підтримував дружні відносини між Австро-Угорщиною та Росією, вбачаючи в них запоруку загального миру, особливо на Сході. Він

сподівався, що дружні відносини з Росією покладуть край спекуляціям і агітаціям, які гальмували національно-культурний розвиток українців в Австро-Угорщині [18, с. 2].

О.Барвінський наголошував на прагненні досягти національного миру в Австро-Угорщині через справедливе вирішення мовного питання. Він був серед авторів звернення до уряду, в якому зазначалося, що проголошена рівноправність усіх націй і мов не була повністю реалізована, особливо щодо слов'янських народів. Вони закликали уряд якнайшвидше внести законопроекти, які б забезпечили імплементацію статті 19 Основного закону 1867 року, і запропонували вирішувати ці питання за допомогою прискорених процедур [19, с. 2].

Висновки. Олександр Барвінський виступав активним і послідовним захисником прав українців в Австро-Угорській імперії. Його парламентська діяльність сприяла піднесенню національної свідомості та формуванню політичної культури українського народу. О. Барвінський зосереджував свої зусилля на питаннях освіти, культури та соціально-економічного розвитку українських земель. Він активно підтримував впровадження української мови в освітніх установах, розвиток української школи, а також сприяв економічним реформам, зокрема у сфері аграрної політики. Барвінський ефективно співпрацював з іншими політичними діячами та партіями для досягнення спільних цілей. Він демонстрував високу політичну гнучкість, що дозволяло йому знаходити компроміси та просувати інтереси українців у багатонаціональному парламенті Австро-Угорщини. Діяльність О. Барвінського у Віденському парламенті була важливим чинником на шляху до національного відродження українців. Його внесок у політичну та освітню сфери сприяв зміцненню української ідентичності та підготовці ґрунту для подальших національно-визвольних рухів. Дослідження діяльності О. Барвінського допомагає краще зрозуміти історичні передумови сучасних

політичних процесів в Україні. Його приклад показує, як парламентська робота може бути ефективним засобом боротьби за національні права та свободи.

Подальші дослідження можуть бути спрямовані на всебічне вивчення парламентської діяльності інших представників українського політикуму Галичини кінця XIX – початку XX ст. у контексті співпраці з австрійськими та польськими політичними структурами. Перспективним є також аналіз рецепції діяльності Олександра Барвінського у середовищі української інтелігенції та духовенства, а також простеження трансформації образу Барвінського в українській публіцистиці початку XX століття. Крім того, варто залучити ширший корпус джерел – зокрема матеріали інших тогочасних періодичних видань – для порівняльного аналізу репрезентації діяльності Барвінського у різних суспільно-політичних таборах.

Список використаних джерел

1. Binder H. Galizien in Wien: Parteien, Wahlen, Fraktionen und Abgeordnete im Übergang zur Massenpolitik. Wien: Verlag der Österreichischen Akademie der Wissenschaften, 2005. 741 s.
2. Klish A., Drevnitskyi Y., Pryidun S. Cooperation of Ukrainian and Slovenian Deputies in the Vienna Parliament in the late 19th century. *Acta Histriae*. Koper: Historical Soc Southern Primorska Koper-Hssp, 2023. Vol 31. Issue 1. P. 1–17.
3. Антошевський Т. До історії християнсько-суспільного руху в Галичині (80-ті pp. XIX ст. – 1914 р.). Львів, 1997. 36 с.
4. Аркуша О. Олександр Барвінський (до 150-річчя від дня народження). Львів, 1997. 34 с.
5. Кліш А. Б. Між політикою та релігією: суспільно-християнський рух у Галичині наприкінці XIX – на початку XX ст.: Монографія. Тернопіль: Осадца Ю.В., 2018. 468 с.

6. Лехнюк Р. На порозі модерного світу: українські консервативні середовища в Галичині в першій чверті ХХ століття. Львів: Літопис, 2019. 392 с.
7. Лехнюк Р. Газета «Руслан» як джерело до вивчення середовища Католицького русько-народного союзу (1896–1901 рр.). *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: Історія / За заг. ред. проф. І. С. Зуляка Тернопіль, 2015. Вип. 1. Ч. 1. С. 156–157.*
8. Лехнюк Р. Постать митрополита Андрея Шептицького у висвітленні газети «Руслан». *Соціогуманітарні проблеми людини. 2015. № 8. С. 62–70.*
9. Павлишин С. Олександр Барвінський: «Я жив для свого народу...». Львів: НВТ Академічний експрес, 1997. 148 с.
10. Чорновол І. Олександр Барвінський у контексті своєї і нинішньої епохи. *Матеріали конференції, присвяченої 150 річниці від дня народження Олександра Барвінського.* Львів. 14 травня 1997 р. Львів, 2001. С. 32–44.
11. Інтерпеляція посла Барвінського і товаришів до Є. Е. п. Міністра-президента яко управителя міністерства внутрішніх справ. *Руслан.* Ч. 64 19 (31) марта 1897. С. 1.
12. Посол Барвінський проти п. Дашинського. *Руслан.* Ч. 80. 8 цвітня (20) 1897. С. 2.
13. Промова п. Барвінського в адресовій комісії дня 19-го мая 1897 року. *Руслан.* Ч. 105. 10 (22) мая 1897. С. 1.
14. Промова п. Барвінського в адресовій комісії дня 19–20 мая 1897 року. *Руслан.* Ч. 106. 11 (23) мая 1897. С. 1–2.
15. Промова пос. Барвінського в бюджетовій комісії д. 25-го жовтня 1897 в розправі, над законом о підмогах з фондів державних наслідком елементарних шкід. *Руслан.* Ч. 235.16 (28) жовтня 1897. С. 1–2.

16. Промова пос. Барвіньського в делегацийній комісії бюджетовій дня 28. Падолиста 1897. *Руслан*. Ч. 264. 20 падолиста (2 грудня) 1897. С. 1–2.
17. Промова дел. Барвіньського в бюджетовій комісії і австрійської делегації в Пешті дня 13. мая 1898 в розправі над бюджетом міністерства війни. *Руслан*. Ч. 100. 6 (18) мая 1898. С. 1–2.
18. Промова дел. Барвіньського на засіданю австрійської делегації дня 2. Грудня 1897 в розправі над бюджетом міністерства заграничних справ. *Руслан*. Ч. 267. 25 падолиста (7 грудня) 1897. С. 2.
19. Наше язикове внесене. *Руслан*. Ч. 80. 12 (24) цьвітня 1898. С. 2.